

DENIS THÉRIAULT, absolvent de psihologie, este romancier și scenarist. După o remarcabilă intrare în literatură cu *L'iguane* (Premiul France-Québec, Premiul Anne-Hébert, Premiul Odysée, Premiul Hervé-Foulon), cunoaște succesul cu *Le facteur émotif* (*Strania viață a unui poștaş singuratic*) și, mai recent, cu *La fiancée du facteur*. Este foarte popular în Marea Britanie și în Germania, cărțile sale sunt traduse în 16 limbi, iar opera lui este în curs de adaptare pentru cinema și televiziune.

Pentru ediția originală a cărții de față, autorul a primit în anul 2006 Premiul Canada-Japonia. Maniera în care Denis Thériault explorează haikuul se revendică mai ales din curentul occidental de alcătuire a micului poem japonez în trei versuri și îl aduce în actualitate printr-o anumită lejeritate în ceea ce privește rigoarea formală, păstrând, însă, reducerea la esență care îl individualizează de secole ca specie poetică.

Denis Thériault

Strania viață a unui poștaş singuratic

Traducere din franceză de
ANCA-MARIA PĂNOIU

CURTEA @ VECHÉ

Unu

*Volbura apei
izbindu-se de stâncă
timp rostogolit*

Pe Strada Fagilor se înșiruiău o mulțime de arțari. Locul oferea priveliștea a două rânduri de clădiri, fiecare cu câte trei sau patru etaje. Ca să ajungi la apartamente, trebuia să urci niște scări exterioare. Pe stradă erau, cu totul, o sută cincisprezece scări, care adunate însemnau o mie patru sute nouăzeci și cinci de trepte. Bilodo știa prea bine, pentru că le numărăse și răsunărase urcându-le dimineață de dimineață, una câte una, iar și iar. O mie patru sute nouăzeci și cinci de trepte cu o înălțime medie de douăzeci de centimetri fiecare, asta dădea în total două sute nouăzeci și nouă de metri. O dată și jumătate înălțimea blocului-turn din Place Ville Marie, ba poate chiar mai bine. De fapt, altitudinea pe care se căznea el să o escaladeze era echivalentă cu aceea a Turnului Eiffel. Și asta zi de zi, fie ploaie, fie soare, fără să dăm uitării faptul că apoi trebuia să le și coboare. Dar pentru Bilodo, acest maraton vertical nu avea nici cea mai vagă urmă de exploatare. Era, mai degrabă, o provocare cotidiană în lipsa căreia viața i-ar fi părut

de-a dreptul anostă. Considerându-se un soi de atlet, se simțea atras în special de cei care practicau mersul sportiv, acei nobili maeștri ai distanțelor lungi, și se trezea uneori regretând că, printre toate disciplinele admirabile ale efortului susținut, nu exista o categorie specială și pentru cei care urcau scări. Fără îndoială că ar fi făcut o figură bună la proba de o mie cinci sute de trepte sau la cea de două sute cincizeci de metri, se-nțelege, urcat și coborât. Dacă ar fi existat o probă de urcuș de talia Jocurilor Olimpice, Bilodo ar fi avut șanse reale să se califice, ba poate chiar să ajungă pe treapta ultimă și glorioasă – cea mai înaltă treaptă a podiumului.

Până una-alta, însă, era poștaș. Avea douăzeci și șapte de ani.

De cinci ani, Bilodo avea același traseu prin Saint-Janvier-des-Âmes, un cartier de rând în care se și mutase, de altfel, ca să fie mai aproape de locul de muncă. În toți acești ani de serviciu loial, nu lipsise decât o singură zi, și aceea pentru a asista la ceremonia de înmormântare a părinților săi, decedați într-un accident de funicular în Québec. S-ar fi putut spune despre Bilodo că era un slujbaș zelos.

Își începea diminețile la Centrul poștal, cu trierea corespondenței. Trebuia să ia fiecare plic și fiecare colet în parte și să le așeze în ordinea distribuirii, făcând pachete pe care, mai apoi, un factor poștal le lua cu camioneta și le depunea rând pe rând în cutiile care se înșirau de-a lungul traseului său. Bilodo știa

să îndeplinească această sarcină plicticoasă cu o rară promptitudine. Avea propria metodă de clasare, ceva între tehnica de distribuire a cărților de joc de către crupier și aceea a aruncătorului de cuțițe: în drumul lor spre țintă, plicurile se rostogoleau în aer întocmai ca niște lame catapultate cu precizie mortală și intrau fiecare în fișetul lui. Foarte rar i se întâmpla lui Bilodo să rateze. Datorită acestei abilități reușea să încheie cu mult înaintea celorlalți, ceea ce era cu atât mai bine, pentru că, după ce își termina treaba, putea să evadeze. Să iasă, să-și ia picioarele la spinare, să se adape cu aerul tare și să guste mireasma zilei proaspete, să pășească în dimineață fără să îi spună cineva cum să se poarte; nimic nu era mai înălțător pentru Bilodo.

Firește, nu toate erau chiar roz. Trebuia să împartă și nenorocitele acelea de pliante, mai erau durerile de spate, entorsele și toate celelalte răni mărunte; verile, canicula era sufocantă, iar toamna, ploaia îl pătrundea până la piele; iarna, poleiul preschimba orașul într-un patinoar periculos, iar frigul putea fi mușcător, ca de altfel și câinii, dușmanii dintotdeauna ai poștașilor. Dar satisfacția de a se ști indispensabil colectivității compensa toate aceste neajunsuri. Bilodo avea sentimentul că participă la viața cartierului, că joacă un rol discret, dar esențial; livrarea conștiințioasă a corespondenței contribuia la păstrarea ordinii în univers. N-ar fi vrut să facă schimb de locuri cu altcineva nici în ruptul capului. Poate doar cu un alt poștaș.

Bilodo avea obiceiul să prânzească la Madelinot, un restaurant aflat nu departe de Centrul de triere, iar după desert își lua un răgaz pentru a se îndeletnici cu caligrafia, artă a scrierii frumoase pe care el o practica amatoricește. Își scotea caietul de exerciții și ustensilele, apoi își făcea loc pe tejghea și transcria câteva cuvinte dintr-un ziar sau un fragment din meniu, lăsându-se răpit de avânturile coregrafice ale peniței pe hârtie, valsând printre grosimile și subțirimile câte unei bucle, săltând laolaltă cu unciala opulentă sau duelându-se aprig cu goticul, luându-se de bunăvoie drept unul dintre acei copiiști medievali, călugări care nu trăiau decât cu cerneală și cu apă proaspătă, vătămându-și vederea, degerând, dar încălzindu-și sufletele, fără urmă de îndoială. La Poștă, colegii lui Bilodo nu pricepeau nimic din toate astea. Veneau să prânzească la Madelinot în găști zgomotoase și îi luau peste picior eforturile caligrafice, calificându-le drept mângăleli. Însă Bilodo nu se formaliza, pentru că la urma urmei erau prietenii lui și, în fond, nu se făceau vinovați de altceva în afară de ignoranță; dacă nu erai cel puțin un adept iluminat și ardent, așa ca el, cum ai fi putut gusta frumusețea subtilă a unei tușe, echilibrul delicat al proporțiilor care domneau peste linia scriiturii bine întocmite? Singura care părea capabilă să îi aprecieze arta era Tania, ospătărița, mereu drăguță, care părea să arate un interes sincer față de lucrările lui, găsindu-le frumoase de fiecare dată. O tânără sensibilă, fără îndoială. Bilodo o plăcea mult. Îi lăsa întotdeauna un bacșiș

gras. Dacă ar fi fost puțin mai atent, ar fi băgat de seamă că fata îl cerceta adesea, retrasă în colțul ei de lângă casa de marcat, și că, la vremea desertului, lui și nu altuia îi așeza dinainte cea mai generoasă felie de tartă. Dar el nu băga de seamă. Sau, mai degrabă, prefera să nu vadă?

Bilodo nu mai avea ochi pentru alte femei de când Ségolène pătrunsese în viața lui.

Bilodo locuia la etajul al nouălea al unui bloc-turn, într-un apartament cu trei camere ai cărui pereți erau tapetați cu afișe de film și pe care îl împărțea cu Bill, peștele lui roșu. Seara obișnuia să joace Halo 2 sau Dungeon Keeper, apoi, târziu, înfuleca o gustare pregătită în timp ce asculta televizorul. Nu prea ieșea. Doar vinerea, când și când, dacă Robert devenea prea insistent. Robert era un coleg, factor poștal însărcinat cu ridicarea corespondenței. Cel mai bun prieten al lui. Robert ieșea des, aproape în fiecare seară, dar Bilodo accepta foarte rar să îl însoțească, pentru că nu prea îi plăceau șandramalele afumate prin care îl târa, petrecerile care îl zăpăceau de cap și cluburile cu dansatoare goale. Prefera să rămână acasă, departe de agitația lumii și de posterioarele feminine, mai ales de când Ségolène intrase în viața lui.

În orice caz, avea un mod mai bun de a-și petrece serile. La el acasă, seara, Bilodo era foarte ocupat. După televizor și spălat vasele, încuia ușa și se deda viciului său secret.

Doi

Bilodo nu era un poștaș oarecare.

Printre miile de hârțoage neînsuflețite pe care le împărțea de-a lungul tururilor sale, i se întâmpla să dea și peste câte o scrisoare personală, obiect din ce în ce mai rar în această eră a poștei electronice și, tocmai datorită acestei rarități, cu atât mai fascinant. Bilodo era încercat atunci de o emoție asemănătoare cu ceea ce simte, probabil, căutătorul de aur atunci când găsește o pepită în sita lui. Nu livra această scrisoare. Nu imediat. O ducea mai întâi la el acasă și o deschidea la abur. Iată ce îl ținea atât de ocupat seara, în taina căminului său.

Bilodo era un poștaș indiscret.

El nu primea niciodată scrisori. I-ar fi plăcut foarte mult, dar nu avea pe nimeni îndeajuns de intim încât să țină o corespondență. Într-o vreme își trimisese scrisori lui însuși, dar experiența îl dezamăgise. Puțin câte puțin, încetase să își mai scrie, lucru care, de altfel, nici nu îi lipsea cine știe ce; nu-și ducea dorul. Pe când scrisorile altora aveau felul lor diferit de a fi fascinante. Scrisori adevărate, scrise de persoane adevărate, care, în locul

răcelii reptiliene a tastaturii și în locul instantaneității internetului, preferau gestul senzual al scrisului de mână, deliciul languros al așteptării, oameni care alegeau asta în mod deliberat și la care în anumite cazuri ghiceai că era vorba de o chestiune de principiu, de o luare de poziție în favoarea unui stil de viață mai puțin influențat de cursa contracronometru și de obligația de a face performanță.

Erau, de pildă, acele scrisori haioase pe care Doris T. din Maria, regiunea Gaspésie, i le scria surorii sale Gwendoline ca să îi dea raportul asupra bârfelor locale, sau cele emoționante pe care Richard L., deținut la penitenciarul din Port-Cartier, i le adresa tânărului său fiu Hugo. Mai erau acele lungi epistole mistice pe care sora Régine, din congregația Saint-Rosaire de Rimouski, i le trimitea vechii sale prietene Germaine, sau acele povestioare erotice pe care Laetitia D., o tânără infirmieră exilată temporar în Yukon, le redacta pentru logodnicul ei singuratic, sau, la fel, acele stranii misive în care un anume O., personaj cât se poate de misterios, îl sfătuia pe un anume N. în privința manierei de a invoca în deplină siguranță felurite ființe supranaturale. Erau de toate și de peste tot: scrisori ale unor părinți din apropiere și ale unor corespondenți aflați la mare depărtare unul de celălalt, scrisori de la degustători de bere care făceau schimb de notițe, de la globe-trotteri către mamele lor, de la mecanici de locomotivă ieșiți la pensie care își făceau inventarul deraierilor; erau acele scrisori puțin cam prea liniștitoare pe care soldați din

Afganistan le trimiteau soțiilor care așteptau cu sufletul la gură, acele cuvinte neliniștite pe care unchii le scriau nepoatelor, apropo de secrete pe care nu trebuiau să le dezvăluie nimănui, niciodată, pentru nimic în lume, acele scrisori de despărțire pe care acrobații de circ din Las Vegas le adresau foștilor amanți, ba chiar scrisori care mai că nu dădeau pe-afară de ură și de invective, dar, mai ales, erau scrisori de dragoste. Căci până și după Sfântul Valentin, dragostea rămânea numitorul comun, subiectul care aducea împreună cele mai multe dintre penițe. Dragostea, conjugată la toate timpurile și pe toate tonurile posibile, servită în toate sosurile, sub formă de scrisori înflăcărare sau dimpotrivă, curtenitoare, uneori obraznice, alteori caste, senine sau dramatice, câteodată violente, adesea lirice, cu atât mai emoționante cu cât sentimentele erau exprimate în termeni simpli, însă niciodată ca atunci când se ascundeau printre rânduri, dincolo de pojghița cuvintelor anodine, mistuindu-se în filigran.

După ce citea și recitea scrisoarea zilei, după ce o savura până la măduvă, Bilodo îi făcea o fotocopie pentru arhivele lui, pe care o aranja în dosar, la culoarea aferentă, apoi într-un clasor ignifug. Scrisoarea originală o sigila cu grijă în plicul ei și o depunea a doua zi în căsuța poștală a destinatarului, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Se deda acestei activități clandestine de doi ani încoace. Era un delict, știa prea bine, însă vina nu era decât un spectru neînsemnat pe lângă curiozitatea suverană. Una peste alta, nimeni nu era păgubit și nici

măcar el nu risca mare lucru, cu condiția să rămână prudent. Cine să se fi neliniștit din pricina unei întârzieri de douăzeci și patru de ore în livrarea unei scrisori? Și, la urma urmei, cine să fi știut că exista o întârziere?

Astfel, Bilodo intercepta vreo treizeci de corespondențe, care toate la un loc alcătuiau un soi de roman epistolar cu intrigi multiple. Sau, mai bine zis, o jumătate de roman epistolar, căci cealaltă jumătate, cea a „scrisorii de răspuns“, îi rămânea, din păcate, inaccesibilă. Însă el se mulțumea să își imagineze această „cealaltă parte“, redactând răspunsuri elaborate pe care nu le expedia niciodată și minunându-se adesea să constate, la sosirea unei noi scrisori, cu câtă naturalețe se înlănțuia aceasta cu propriul lui răspuns ocult.

Cam așa stăteau lucrurile. Bilodo trăia prin procură. În locul existenței reale, atât de fadă, el prefera foiletoul său interior, în nuanțe mult mai intense și mult mai bogat în emoții. Iar dintre toate scrisorile clandestine care alcătuiau această lume virtuală atât de pasionantă, niciunele nu îl însuflețeau și nu îl făceau să se minuneze mai mult decât cele trimise de Ségolène.